

Verslag van de Raad van Bestuur

De belangrijkste ontwikkelingen van 2012

Het doet ons genoeg de resultaten van Gasunie over het verslagjaar 2012 te kunnen presenteren. De bedrijfsprestaties zijn over de volle breedte solide te noemen, inclusief de financiële resultaten, de veiligheidsprestaties en de leveringszekerheid. Wat in het bijzonder tot tevredenheid stemt is het feit dat deze prestaties gerealiseerd zijn op basis van een gefocuste strategie en door toegewijd teamwerk van alle Gasunie-medewerkers.

Financieel

Terugkijkend stellen we vast dat we over het jaar 2012 een bevredigend resultaat hebben behaald. We hebben een winst geboekt van € 359 miljoen, op een geïnvesteerd vermogen van € 8.675 miljoen.

De toezichthouder NMa heeft bepaald dat vanwege een neerwaartse correctie op de in het verleden toegestane transporttarieven een bedrag van € 400 miljoen moet worden verrekend. In 2012 is hiervan een bedrag van € 215 miljoen verrekend. In 2013 zal de verrekening worden afgerond.

Op 8 november 2012 besliste het CBb dat de Methodebesluiten van de NMa uit 2011 in stand konden blijven. Deze Methodebesluiten zijn bepalend voor de tarieven die Gasunie Transport Services (GTS) mag berekenen voor gastransport. Dit betekent dat GTS de door de NMa vastgestelde tarieven in de huidige reguleringsperiode ongewijzigd kan blijven hanteren. De uitspraak van de rechter heeft een positieve uitwerking, omdat deze bijdraagt aan duidelijkheid en stabiliteit in de markt.

Toegang tot de kapitaalmarkt

Gasunie's credit rating voor langlopende verplichtingen is bij Standard & Poors een AA- met een negatieve outlook en bij Moody's een A2 met een stable outlook. Deze ratings zijn dit jaar niet veranderd. Investeerders zoeken, zeker in deze tijd, naar kwalitatief hoogstaande beleggingsmogelijkheden. Er is een voorkeur zichtbaar voor bedrijfsobligaties uitgegeven door infrastructuurbedrijven en gereguleerde ondernemingen als de onze. Van deze voorkeur hebben we in 2012 kunnen profiteren. Tweemaal hebben we onder gunstige voorwaarden een obligatielening kunnen plaatsen in de openbare kapitaalmarkt, beide voor een bedrag van € 500 miljoen. Dit stelt ons in staat om het herfinancieringsrisico in oktober 2013 nu reeds verregaand te verkleinen.

Ons financieringsbeleid is gericht op het in stand houden van een gespreide portefeuille aan leningen, waardoor grote pieken in het aflosschema van deze leningen worden voorkomen. Mede daarom hebben we de eerste lening afgesloten met een looptijd van tien jaar en de tweede lening met een looptijd van drie jaar. In toenemende mate zal bij het bepalen van de optimale looptijd van financiering aansluiting gezocht worden bij de kaders van de regulering.

Strategie

Gasunie volgt een heldere strategie. We streven ernaar de waarde van onze bestaande assets te optimaliseren, onze leidende positie als grensoverschrijdende gasinfrastructuuronderneming in Europa te versterken en de transitie mogelijk te maken naar duurzamer energiegebruik. In het hoofdstuk *Strategie* komen deze aspecten uitgebreider aan de orde.

Onderzoek overname BEB-netwerk

In opdracht van de minister van Financiën is onafhankelijk onderzoek gedaan naar de overname van het Duitse BEB-netwerk in 2007. Aanleiding waren de afboekingen die Gasunie in de jaren daarna heeft moeten doen met name doordat de Duitse regulator de tarieven veel lager vaststelde dan destijds was voorzien. Het rapport over dit onderzoek werd in december 2012 gepubliceerd. Gasunie heeft volledig meegewerkt aan dit onderzoek en onderschrijft de aanbevelingen daarin. Een groot deel daarvan was reeds op basis van eigen evaluaties ingevoerd.

De Raad van Commissarissen betreurt in hoge mate dat de afboekingen op het Duitse netwerk noodzakelijk zijn gebleken. Desalniettemin acht de Raad van Commissarissen het BEB netwerk van grote strategische waarde, vooral omdat het bijdraagt aan grotere liquiditeit en betere marktwerking in de Europese gasmarkt, waarvan ook de gebruikers in Nederland profiteren. Bovendien hebben infrastructuurinvesteringen per definitie een lange termijn karakter waarvan een deel van de baten pas over een langere termijn zichtbaar zal worden.

Om een open discussie over de uitkomsten van het rapport mogelijk te maken, hebben drie leden van de Raad van Commissarissen in goed overleg met de aandeelhouder en de Raad van Bestuur zich bereid verklaard hun zetel in de Raad van Commissarissen ter beschikking te stellen.

Operational excellence

Operational excellence is een veelomvattend streven. Er komen diverse initiatieven in samen, waaronder Transponder, de Gasunie Way of Working en het Masterplan Efficiency.

Transponder: organisatiestructuur aangepast

Na een periode van aanzienlijke groei hebben we onze organisatiestructuur aangepast aan de veranderende eisen van de bedrijfsomgeving. Dat gebeurde aan de hand van het project Transponder. Het belangrijkste resultaat van Transponder is dat op 1 januari 2012 een nieuwe structuur is ingevoerd met drie businessunits (GTS, Gasunie Deutschland en Participations & Business Development) die elk resultaatverantwoordelijk zijn. Gasunie is daarmee slagvaardiger geworden.

Gasunie biedt uitgebreide services op het gebied van de Europese gasinfrastructuur. De nieuwe organisatiestructuur vergroot de transparantie tegenover de aandeelhouder en de toezichthouder, helpt de leveringszekerheid van het Nederlandse netwerk te beschermen en waarborgt de

financiële integriteit. Daarnaast stimuleert ze de mindset die bij operational excellence hoort. De Gasunie Way of Working sluit daarbij aan.

Gasunie Way of Working

De Gasunie Way of Working staat voor het gedrag van medewerkers dat bijdraagt aan het succesvol kunnen realiseren van onze strategie. Het is een onderdeel van het cultuurveranderingsproces dat met Transponder is ingezet. Het vooropstellen van het algemene bedrijfsbelang is essentieel, evenals het onderling leveren van bruikbare feedback. De Gasunie Way of Working is gebaseerd op onze kernwaarden en staat centraal in onze activiteiten. Het is de beste manier om onze organisatie te blijven verbeteren, de operational excellence aan te scherpen en daarmee onze dienstverlening aan klanten en samenleving op het hoogste peil te brengen.

Masterplan Efficiency

Gasunie streeft ernaar optimaal te presteren tegen de laagst mogelijke kosten. Daarom hebben we organisatiebreed het Masterplan Efficiency ingevoerd. We maken steeds intelligenter gebruik van onze capaciteiten om een effectievere en efficiëntere organisatie te realiseren. Daarbij kijken we naar de totale kosten in hun samenhang. Het streven naar doelmatigheid heeft niet alleen betrekking op de operationele kosten, maar omvat ook de efficiency van de investeringen in de infrastructuur. Ook hier is het doel een optimale kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten. Het streven naar meer efficiency past in het raamwerk van operational excellence.

Het Masterplan Efficiency wordt in drie jaar uitgevoerd en heeft als doelstelling om in drie jaar tijd, cumulatief en structureel, € 60 miljoen te besparen ten opzichte van 2011. Voor 2012 stond er € 17 miljoen op het programma en dit bedrag is gehaald.

Ontwikkelingen businessunits in het kort

GTS

Meerjarig vervangingsprogramma

Een groot deel van het gastransportsysteem heeft inmiddels een leeftijd bereikt die gestructureerde, projectmatige vervangings- en vernieuwingsactiviteiten nodig maakt. In 2012 is GTS daarom gestart met een meerjarig programma voor de vervanging van verouderende delen in de infrastructuur. Dit is nodig om ook in de toekomst te kunnen blijven voldoen aan de standaarden op het gebied van veiligheid en transportzekerheid. Het vervangingsprogramma waarborgt een langdurige leveringszekerheid. De nieuwe delen hebben evenals de huidige een lange levensduur. De aanpak is gebaseerd op een uitgebreide studie die precies in kaart heeft gebracht wanneer welke elementen in het netwerk aan vervanging toe zijn. Het programma richt zich met name op het vernieuwen van afsluiterschema's, gasontvangststations en meet- en regelstations. De looptijd van het programma is tussen de 15 en 20 jaar.

Leidende positie Nederlandse gashandelsplaats TTF

TTF is de virtuele handelsplaats in Nederland waar gas kan worden verhandeld. De handel op TTF heeft in 2012 een spectaculaire groei doorgemaakt van bijna 20 procent. De leidende positie van TTF op het Europese vasteland is daarmee in 2012 verder verstevigd. Dit onderstreept dat Nederland als gasrotonde een steeds belangrijker rol speelt in de Europese gasmarkt.

Regulering

GTS heeft in 2012 duidelijkheid gekregen over de huidige Methodebesluiten. Daar is een lang proces aan voorafgegaan, waarin GTS zich transparant en constructief heeft opgesteld. Op 8 november bepaalde het CBb dat het door de NMa vastgestelde reguleringskader voor de vorige en de huidige reguleringsperiode gehandhaafd kan blijven. Daarmee is zekerheid verkregen over de regulering voor deze periode. Naar verwachting wordt in de loop van 2013 op basis van nieuwe Methodebesluiten zekerheid verkregen over de reguleringsperiode vanaf 1 januari 2014.

Certificeringstraject

Het Europese Derde Energiepakket schrijft voor dat TSO's gecertificeerd moeten worden. Inmiddels is GTS met dat proces gestart, in overleg met de NMa. GTS verwacht in 2013 door de NMa gecertificeerd te worden. Binnen de huidige organisatiestructuur van Gasunie is besloten het eigendom van het Nederlandse gastransportnet met ingang van 1 januari 2014 over te dragen van Gasunie naar GTS. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan een wens van de NMa.

PRISMA European Capacity Platform

Sinds 1 januari 2013 is PRISMA European Capacity Platform het nieuwe merk voor Europese gascapaciteitsboekingen. GTS is initiatiefnemer en medeaandeelhouder van PRISMA. Het nieuwe gezamenlijke capaciteitsplatform is een belangrijke stap naar een geïntegreerde Europese gasmarkt, die de gasmarkten van zeven Europese landen met elkaar verbindt. Standaardisatie op Europees niveau maakt het voor de klanten gemakkelijker om grenscapaciteit te regelen en te verhandelen en stimuleert de ontwikkeling van een Europese markt. PRISMA opent nieuwe mogelijkheden voor grensoverschrijdend gastransport. De gashandelaren of shippers kunnen nu met behulp van slechts één programma grenscapaciteit boeken op de Europese netwerkpunten. Dit Europese capaciteitsplatform past in de bredere strategie van Europese TSO's om hun gezamenlijke ervaring op het gebied van gastransport en capaciteitsboekingen te bundelen en te vertalen in nieuwe diensten. Tijdens de European Gas Conference in Wenen is PRISMA uitgeroepen tot 'Project of the Year'. Een ander doel is de vroegtijdige invoering van de netwerkcode voor Capacity Allocation Mechanisms (NC CAM) van de European Network of Transmission System Operators for Gas (ENTSOG), de toekomstige marktregeling voor de toedeling van transportcapaciteit.

NTA 8120-standaard

In 2012 is begonnen met het invoeren van de Nederlandse Technische Afspraak (NTA) 8120-standaard. Dit is een capaciteitsmanagementsysteem gericht op het doelmatig en optimaal beheren van het gastransportnet. Veiligheid, doelmatigheid en leveringszekerheid zijn hierbij belangrijke uitgangspunten. Dit project zal in 2013 worden voortgezet, met als uiteindelijk doel het verkrijgen van een NTA 8120-certificering.

Vorbereiding op toenemende diversiteit gassoorten

GTS bereidt zich ook voor op de toename van gas uit het buitenland in de komende jaren. Met de afnemende productie van het laagcalorische Groningen gas (G-gas) zal Nederland op termijn moeten overschakelen op rijkere, hoogcalorische gassoorten (H-gas). Om H-gas geschikt te maken voor gebruik in Nederland wordt het verarmd met stikstof. Met het oog op de toename van het aandeel H-gas heeft GTS in november 2012 een stikstofbuffer in gebruik genomen in Heiligerlee. Hierdoor kan GTS op piekmomenten voor voldoende gas van de juiste kwaliteit zorgen.

In 2012 heeft GTS overleg gevoerd met het ministerie van Economische Zaken, GasTerra en buitenlandse partijen om in de komende jaren de transitie in gang te zetten naar marktconversie van G-gas naar H-gas in die gebieden in Noord-Duitsland, België en Noord-Frankrijk die nu voorzien worden van laagcalorisch gas.

Gasunie Deutschland

In 2012 is in Duitsland gestart met een aantal infrastructurele projecten. Een van die projecten is ExEII, dat extra transportcapaciteit tot stand moet brengen tussen Duitsland en Denemarken. Denemarken was lange tijd exporteur van aardgas naar Duitsland. De Deense gasvoorraden zijn echter in snel tempo teruggelopen, waardoor Denemarken tegenwoordig gas moet importeren. Dit gas zorgt voor een stabiel energiesysteem doordat het schommelingen in de productie van wind- en zonne-energie kan opvangen.

Op het grenspunt Ellund is behoefte ontstaan aan extra transportcapaciteit. Hiervoor zal een leiding van 65 kilometer worden aangelegd van Fockbek naar Ellund. Daarnaast wordt een nieuw compressorstation gebouwd in Quarnstedt, ten noorden van Hamburg. De eerste fase van deze operatie is in 2012 in gang gezet. Goedkeuring voor de tweede fase in 2013 is inmiddels verleend. Naar verwachting start de bouw van het compressorstation in de tweede helft van 2013 en de aanleg van de leiding in 2014. Volgens planning zullen beide gereed zijn voor het einde van 2015. Door deze uitbreidingen worden de Deense en Zweedse gasmarkten verbonden met die van Gaspool en NetConnect Germany (NCG) in Duitsland en TTF in Nederland. Daarnaast kan via de nieuwe leiding gas getransporteerd worden naar de nieuwe gasgestookte elektriciteitscentrales in de regio's Hamburg en Sleeswijk-Holstein, die bijdragen aan de Duitse 'Energiewende'.

Gasrotondestrategie

Om de aanvoer van buitenlands gas naar Duitsland, Nederland, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en België zeker te stellen, zetten we waar nodig in op uitbreiding van de beschikbare capaciteit. Zo wordt in Duitsland verder gebouwd aan de Nordeuropäische Erdgasleitung (NEL). Ons Duitse netwerk wordt via de NEL aangesloten op Nord Stream. In Embsen wordt een nieuw compressorstation gebouwd dat extra capaciteit vanaf de NEL beschikbaar zal maken voor transport naar Denemarken en Noord-Duitsland. Gasunie heeft een belang van 20 procent in de NEL.

Power-to-gas

Power-to-gas is een belangrijk instrument om gas en elektriciteit in de energietransitie te combineren. Het concept is om overschotten aan duurzaam opgewekte elektriciteit om te zetten in waterstofgas, dat vervolgens kan worden geïnjecteerd in de gasinfrastructuur van Gasunie. Het gassysteem wordt daarmee een transport- en opslagmedium voor duurzame energie en draagt zo bij aan de optimale benutting daarvan. Een mooi voorbeeld van hoe twee energiesystemen elkaar kunnen versterken. Gasunie Deutschland heeft in 2012 onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om waterstof afkomstig van power-to-gas rechtstreeks te injecteren in het transportsysteem voor aardgas. Gasunie Deutschland is actief op zoek naar partners om power-to-gas in 2013 verder te ontwikkelen.

Participations & Business Development

Nord Stream

Met de officiële ingebruikname van het tweede deel van de Nord Stream-pijpleiding op 8 oktober 2012 is de constructiefase van de twee parallelle pijpleidingen voltooid. De eerste pijpleiding werd in 2011 in gebruik genomen. Nord Stream biedt de capaciteit voor de levering van 537 miljard kWh (55 miljard m³) aardgas per jaar, genoeg voor circa 26 miljoen huishoudens, en kan dat doen voor minstens vijftig jaar. Gasunie heeft een aandeel van negen procent in Nord Stream.

Small-scale LNG

In 2012 is de ontwikkeling van small-scale LNG doorgezet, onder meer samen met partner Vopak. Vopak en Gasunie hebben een intentieverklaring ondertekend voor de ontwikkeling van een nieuwe, zogeheten LNG Break Bulk terminal. Deze krijgt een overslagcapaciteit van 1,3 miljoen ton LNG per jaar. Deze terminal voor vloeibaar aardgas is gepland naast de in 2011 in bedrijf gekomen Gate terminal, bedoeld voor grootschalige import van LNG. De overslagterminal is bedoeld voor distributie van LNG naar schepen en tankstations voor vrachtwagens en bussen. Vanaf 2014 zullen dan jaarlijks zo'n 300 bunkerschepen terecht kunnen bij de terminal voor de bevoorrading van kleine terminals, bijvoorbeeld in het Wadden- en Noordzeegebied en het Rijnvaartgebied Rotterdam-Basel. De 'launching customer' voor deze terminal is Shell, waarmee in 2012 een eerste overeenkomst is gesloten.

LNG-initiatief in Noord-Nederland

De LNG-initiatieven van Vopak en Gasunie op de Maasvlakte zijn aanleiding geweest voor diverse aansluitende initiatieven voor de inzet van vloeibaar aardgas als schone alternatieve brandstof voor goederenvervoer. De provincie Groningen en de stichting Energy Valley hebben de Taskforce LNG Noord-Nederland opgericht, die binnen drie jaar een distributieketen moet opzetten voor de inzet van LNG in scheepvaart en vrachtverkeer. Dit zal kunnen bijdragen aan het terugdringen van vervuilende emissies en fijnstof door stookolie en diesel in deze regio. De verwachting is bovendien dat dit een impuls aan de ontwikkeling van de noordelijke economie met zich mee zal brengen. Het opent bijvoorbeeld mogelijkheden voor de ontwikkeling van Waddenzee-havens en een nauwere samenwerking met Noord-Duitsland.

Daarnaast heeft Participations & Business Development zich in het eerste half jaar van 2012 geconcentreerd op het voorbereiden van een mogelijke acquisitie van het Open Grid Europe-netwerk van E.ON, een van Duitslands grootste gastransportnetwerken. Samen met partners en in overleg met de aandeelhouder is een gedegen bod uitgebracht. Uiteindelijk heeft een ander consortium het netwerk in handen gekregen, omdat men bereid was meer te betalen.

Health, Safety en Environment (HSE)

HSE staat hoog op de agenda van de Raad van Bestuur en heeft continu de aandacht van onze organisatie. Alle activiteiten van Gasunie vinden plaats onder het motto 'Think Safety'. In 2011 introduceerden we de Gasunie Golden Rules of Safety, die in de hele organisatie worden toegepast. In 2012 hebben wij een algemeen toegankelijke HSE-website gepubliceerd om onze klanten en leveranciers nog beter te informeren over HSE. We werken gestructureerd aan de ontwikkeling van een geïntegreerd Safety Management System, waarin de veiligheid van onze mensen, onze werkprocessen en onze omgeving zijn samengebracht.

Streefcijfers

Voor de persoonlijke veiligheid is de reportable frequency-index ¹ uitgekomen op 2,5 per miljoen gewerkte uren. Dit cijfer ligt aanzienlijk lager dan de gestelde signaalwaarde voor 2012, namelijk kleiner dan 5,0. Met de waarde van 2,5 hebben wij het laagste niveau bereikt sinds wij in 2006 zijn begonnen met het op deze manier registreren van de reportable frequency-index.

Het aantal potentieel ernstige gebeurtenissen is echter toegenomen. Dit geeft aan dat er toch een aantal incidenten en situaties zijn geweest die potentieel gevaarlijk waren. Wij doen er alles aan om deze situaties te voorkomen. In 2012 hebben we daarom extra aandacht geschonken aan procesveiligheid. Hiermee gaan we in 2013 door.

Het aantal leidingincidenten door (mechanische) graafhandelingen is ten opzichte van 2011 gedaald van 7 naar 5. Bij 1 incident in het regionale leidingsysteem is er gasuitstroom geweest. Met dit totaal aantal leidingincidenten zijn wij binnen de gestelde signaalwaarde voor 2012 gebleven.

Vooruitzichten

Zoals verwacht daalt de productie van aardgas in Europa. De binnenlandse productie in landen als het Verenigd Koninkrijk en Duitsland slinkt en op termijn neemt ook in Nederland de productie af. Vervanging vindt geleidelijk plaats door importgas uit onder meer Rusland en door LNG uit andere delen van de wereld. Gasunie speelt in op deze ontwikkeling door aanwezigheid na te streven op de relevante entrypunten en transitroutes van aardgas in en door Europa. Zo zijn we aanwezig op de complete oost-westverbinding van Rusland naar Groot-Brittannië.

¹ ongevallen gevolgd door verzuim, medische handelingen, vervangend werk of dodelijke slachtoffers

Daarnaast staat het onderwerp schaliegas in Europa, in navolging van de Verenigde Staten, inmiddels volop op de politieke agenda. In Nederland zal onderzoek worden verricht naar de voor- en nadelen van schaliegas. Binnen Europa worden vooralsnog geen grote hoeveelheden schaliegas verwacht en het lijkt onwaarschijnlijk dat schaliegas de dalende Europese productie kan opvangen.

Ambities

Toezichthouders stellen bij voortduring hogere eisen aan ons functioneren. Enerzijds wordt regelgeving aangescherpt, terwijl anderzijds de energierekening voor de klant niet te hoog mag oplopen. Op de lange termijn willen we een internationaal opererend bedrijf zijn dat actief is in regio's met groeimogelijkheden en met de zekerheid van een stabiel en goed investeringsklimaat.

Onze ambities voor de komende jaren zijn groot. We willen naast een effectiever werkende organisatie een nog meer op efficiëntie gerichte onderneming worden, die klanten optimaal bedient en die zich goed bewust is van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dit uit zich onder andere in het zekerstellen van de voorzieningszekerheid door middel van het transporteren van importgas ter vervanging van de teruglopende binnenlandse productie. We willen onze medewerkers in staat stellen hun kwaliteiten hiervoor gericht in te zetten.

Veranderend speelveld

We willen onze klanten van dienst zijn door het bieden van goede diensten en service. We zoeken voortdurend naar manieren om onze dienstverlening te verbeteren, bijvoorbeeld op het gebied van logistieke efficiëntie. Zo kan de vraag naar extra capaciteit die voortkomt uit het in 2012 door GTS gehouden Open Season 2017 grotendeels gedekt worden op basis van de bestaande infrastructuur. Onze strategie om onze klanten efficiënt en met de juiste diensten te bedienen heeft het afgelopen jaar aantoonbare resultaten opgeleverd, zoals bijvoorbeeld de voortdurende groei van TTF. In een wereld die snel verandert, willen we deze lijn de komende jaren voortzetten.

Kansen benutten

In een veranderend speelveld is het van cruciaal belang dat we met zijn allen de juiste focus in de organisatie houden. We zullen ons dus meer dan ooit moeten richten op onze stakeholders in markt en maatschappij. Als organisatie zijn we klaar voor nieuwe uitdagingen. Juist daardoor zijn we in staat kansen te benutten en ons waar nodig aan te passen aan nieuwe omstandigheden, zowel op de korte als op de lange termijn.